

VENDIM
Nr. 7, datë 21.2.2023

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Holta Zaçaj	kryetare;
Fiona Papajorgji	anëtare;
Elsa Toska	anëtare;
Sonila Bejtja	anëtare;
Sandër Beci	anëtar;
Ilir Toska	anëtar;
Genti Ibrahim	anëtar;
Marjana Semini	anëtare;
Marsida Xhaferllari	anëtare,

me sekretare Belma Lleshi, më datë 21.2.2023 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 20 (A) 2022 të Regjistrisë Themeltar, që u përket:

KËRKUES: Aleksandër Dhima

SUBJEKT I INTERESUAR:

Drejtoria Rajonale e Sigurimeve Shoqërore, Tiranë

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimit nr. 00-2022-1183 (189), datë 13.5.2022, të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë dhe dërgimi i çështjes për rigjykim në Gjykatën e Lartë.

BAZA LIGJORE: nenet 42, 131, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; nenet 27, 49, pika 3, shkronja “c”, 50, pika 4, 71 dhe 71/a të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Marsida Xhaferllari, mori në shqyrtim parashtrimet me shkrim të kërkuarit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, konstatoi mungesën e prapësimeve me shkrim të subjektit të interesuar Drejtorisë Rajonale të Sigurimeve Shoqërore Tiranë (*DRSSH*), si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kërkuesi Aleksandër Dhima është emëruar në detyrën e oficerit të shërbimit aktiv në Forcat e Armatosura me urdhrin nr. 0337, datë 28.12.1969 të ministrit të Mbrojtjes. Ai e ka kryer këtë detyrë për 23 vjet, 11 muaj e 15 ditë deri në daljen në rezervë me urdhrin nr. 3014, datë 16.12.1993 të ministrit të Mbrojtjes, për shkak të reformës në Forcat e Armatosura.

2. Kërkuesi është trajtuar me pension të parakohshëm për vjetërsi shërbimi për periudhën 1.1.1999–6.9.1999. Më datë 6.9.1999 ai është punësuar në Drejtorinë e Përgjithshme të Doganave dhe për këtë shkak i është ndërprerë pensioni i parakohshëm për vjetërsi shërbimi bazuar në nenin

11, paragrafi i katërt, të ligjit nr. 8087, datë 13.3.1996 “Për sigurimin shoqëror suplementar të ushtarakëve të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë, të ushtarakëve të Ministrisë së Rendit Publik dhe Shërbimit Informativ Kombëtar” (*ligji nr. 8087/1996*). Kjo dispozitë ligjore parashikonte ndërprerjen e pagesës kur përfituesi rritullohej ushtarak aktiv ose punësohej.

3. Me ligjin nr. 9210, datë 23.3.2004 “Për statusin e ushtarakut të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë” (*ligji nr. 9210/2004*), hyrë në fuqi më 14.5.2004, u parashikua se pensioni i parakohshëm për vjetërsi shërbimi nuk ndërpritet në rastin e punësimit (*neni 35, pika 2*). Ndërsa me ligjin nr. 9418, datë 20.5.2005 “Për sigurimin shoqëror suplementar të ushtarakëve të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë” (*ligji nr. 9418/2005*), hyrë në fuqi më 1.1.2006, u parashikua se ky lloj pensioni ndërpritej vetëm nëse ushtaraku rikthehej në shërbim aktiv dhe se masa e përfitimit nuk mund të ishte më e madhe se katërfishi i pensionit bazë (*neni 14, pikat 3 dhe 4*), ky i fundit i përcaktuar nga ligji nr. 7703, datë 11.5.1993 “Për sigurimet shoqërore në Republikën e Shqipërisë” (*ligji nr. 7703/1993*). Sipas ligjit ndryshues nr. 9481, datë 16.2.2006, masa e përfitimit të pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi, kur ushtaraku punësohej në sektorin publik, u barazua me pensionin bazë në shkallë vendi (*neni 2*).

4. Më pas, më datë 27.6.2009, ka hyrë në fuqi ligji nr. 10142, datë 15.5.2009 “Për sigurimin shoqëror suplementar të ushtarakëve të Forcave të Armatosura, të punonjësve të Policisë së Shtetit, të Gardës së Republikës, të Shërbimit Informativ të Shtetit, të Policisë së Burgjeve, të Policisë së Mbrojtjes nga Zjarri dhe të Shpëtimit e të punonjësve të Shërbimit të Kontrollit të Brendshëm në Republikën e Shqipërisë” (*ligji nr. 10142/2009*). Neni 14, pika 4 i tij parashikon se kur përfituesi punësohet në vende të tjera pune, që nuk lidhen me funksionin e tij të mëparshëm, masa e pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi bëhet sa një pension bazë, i përcaktuar nga Këshilli i Ministrave, në përputhje me ligjin nr. 7703/1993.

5. DRSSH-ja, bazuar në ligji nr. 10142/2009, ka rishqyrtuar të ardhurat e tij dhe, në përfundim, me vendimin nr. 106/1, datë 30.6.2009, i ka ricaktuar pension të parakohshëm për vjetërsi shërbimi, me fillim pagese nga data 1.7.2009.

6. Më datë 7.5.2015, kërkuesi ka ngritur padi me objekt rinjohjen e së drejtës së pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi për periudhën 14.5.2004–30.6.2009, bazuar në nenin 35, pika 2, të ligjit nr. 9210/2004 dhe pagimin e këtij përfitimi deri më datë 30.6.2006, së bashku me kamatat. Gjykata Administrative e Shkallës së Parë Tiranë, me vendimin nr. 3688 (80-2015-2194), datë 8.7.2015, ka pranuar pjesërisht padinë, duke i njohur kërkuesit të drejtën e pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi për periudhën e kërkuar, si dhe duke urdhëruar DRSSH-në, të llogariste masën e përfitimit sipas ligjit.

7. DRSSH-ja, ka paraqitur ankim ndaj vendimit, duke pretenduar se gjykata e shkallës së parë ka gabuar në zbatimin e ligjit lidhur me formulën pa kufizim të masës së pensionit, pasi ligji nr. 9210/2004 nuk ka qenë në fuqi në kohën e daljes së kërkuesit në rezervë. Masa e pensionit të parakohshëm, sipas ligjit nr. 9418/2005, është e barabartë me pensionin bazë. Po kështu, DRSSH-ja ka parashtruar se pas vendimit nr. 33, datë 24.6.2010 të Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*), ajo po rillogarit masat e pensioneve të ushtarakëve dhe konflikti me kërkuesin për masën e përfitimit do të shqyrtohet në rrugë administrative prej saj.

8. Gjykata Administrative e Apelit, me vendimin nr. 2953, datë 13.7.2018, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës administrative të shkallës së parë, me arsyetimin se kërkuesi duhej të trajtohej me pension të parakohshëm për vjetërsi shërbimi, bazuar në ligjet nr. 9210/2004 dhe nr. 9418/2005, sipas të cilëve përfitimi ndërpritej vetëm kur ushtaraku përfitues rikthehej në shërbimin aktiv. Lidhur me shkakun e ngritur nga DRSSH-ja në apel se masa e pensionit do të shqyrtohej në rrugë administrative, Gjykata Administrative e Apelit ka evidentuar se mosmarrëveshja konkrete ka për objekt njohjen e së drejtës së përfitimit, ndërsa për masën e përfitimit gjykata administrative e shkallës së parë ka urdhëruar llogaritjen e saj sipas ligjit.

9. Më datë 30.7.2018 DRSSH-ja, me pretendimin e zbatimit të keq të ligjit, ka ushtruar rekurs ndaj vendimit të Gjykatës Administrative të Apelit, për pjesën e pranuar të padisë, duke kërkuar, gjithashtu, edhe pezullimin e ekzekutimit të vendimit. Kjo kërkesë e fundit është pranuar nga Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë (*Gjykata e Lartë*) me vendimin nr. 576, datë 24.10.2018. Në përfundim të shqyrtimit të rekursit Gjykata e Lartë, me vendimin nr. 00-2022-1183 (189), datë 13.5.2022, ka vendosur prishjen e vendimeve të gjykatave më të ulëta dhe pushimin e gjykimit të çështjes, pasi: (i) kërkuuesi në momentin e ndërprerjes së pensionit nuk kishte shteruar rrugën administrative të ankimit ndaj vendimit të DRSSH-së, bazuar në nenin 86 të ligjit nr. 7703/1993; (ii) dhe padia e tij ishte paraqitur 11 vjet pas ndërprerjes së pensionit dhe 6 vjet pas afatit fundor të pagesës, ndaj ajo ishte ushtruar jashtë afatit 3-vjeçar të parashikuar nga neni 62, pika 3, i ligjit nr. 7703/1993.

10. Më datë 18.8.2022, kërkuuesi i është drejtuar Gjykatës me ankim kushtetues individual, duke kërkuar shfuqizimin e vendimit të Gjykatës së Lartë si të papajtueshëm me Kushtetutën dhe dërgimin e çështjes për rigjykim. Kolegji i Gjykatës më datë 11.11.2022, bazuar në nenin 21, pika 1, të ligjit nr. 8577/2000, ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

11. **Kërkuuesi**, në mënyrë të përmbledhur, ka parashtruar se vendimi i kundërshtuar ka cenuar:

11.1 *Të drejtën për një proces të rregullt ligjor*, të garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, në aspektet e mëposhtme:

11.1.1 *E drejta e aksesit*, pasi çështja e tij u pushua, duke mos i dhënë zgjidhje së drejtës së përfitimit të pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi. Ankimi administrativ nuk ka qenë i detyrueshëm sipas legjislacionit të posaçëm, ndërsa e drejta e pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi nuk parashkruhet. Gjykata e Lartë ka cenuar *parimin e disponibilitetit të padisë*, pasi në marrjen e vendimit nuk iu referua shkakut ligjor, si dhe situatës ligjore që ekzistonte më datë 14.5.2004 kur u hoq ndalimi i pensionit të parakohshëm në rastet e punësimit të ushtarakut.

11.1.2 *Parimi i sigurisë juridike*, pasi Gjykata e Lartë ka vendosur në dyshim të drejtën e pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi në rast punësimi, e cila është e drejtë e fituar nga ligjet nr. 9210/2004 dhe nr. 9418/2005.

11.1.3 *Parimi i gjësë së gjykuar*, pasi e drejta për pension të parakohshëm për vjetërsi shërbimi ka qenë objekt shqyrtimi disa herë në të gjitha shkallët e gjyqësorit deri në Gjykatën e Lartë, e cila ka mbajtur qëndrimin se kjo e drejtë mund të kërkohej drejtpërdrejt në gjykatë dhe nuk parashkruhet.

11.1.4 *E drejta për një gjykim të drejtë*, pasi gjykimi dhe vendimi janë bazuar në nenet 62 dhe 86 të ligjit nr. 7703/1993, të cilat nuk përcaktojnë pozitën juridike të ushtarakut për përfitimin e pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi, gjë e cila rregullohet nga legjislacioni i posaçëm.

11.1.5 *E drejta për gjykim brenda një afati të arsyeshëm*, pasi rekursi u shqyrtua pas 3 vjetësh e 10 muajve, duke tejkaluar afatin 90-ditor të parashikuar në ligjin nr. 49/2012 “Për gjykatat administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative”, të ndryshuar (*ligji nr. 49/2012*).

11.1.6 *Parimi i paanshmërisë dhe paanësisë*, pasi Gjykata e Lartë ka paragjykuar çështjen dhe ka ndihmuar interesat e palës tjetër ndërgjyqëse. Ajo nuk ka respektuar praktikën e mëparshme të saj, pasi ka zbatuar ligjin e përgjithshëm, duke shmangur ligjin e posaçëm. Ky i fundit parashikon shprehimisht të drejtën e ankimit në gjykatë, ndaj Gjykata e Lartë ka ndryshuar bazën juridike të padisë pa kërkesë. Vendimi unifikues nr. 1, datë 26.11.2010 ka përcaktuar se ndjekja e rrugës

administrative është e detyrueshme vetëm nëse ligji e parashikon shprehimisht. Në një rast tjetër të ngjashëm, Gjykata e Lartë ka arsyetuar se e drejta për pension është e paparashkrueshme.

11.2 *Të drejtën e pensionit*, të garantuar nga neni 52 i Kushtetutës, pasi Gjykata e Lartë i ka mohuar të drejtën e fituar nga ligji, duke i cenuar në këtë mënyrë nivelin e jetesës, në kushtet kur kjo e drejtë nuk parashkruhet dhe legjislacioni që parashikon këtë të drejtë nuk detyron ushtrimin e ankimit në rrugë administrative.

12. Subjekti i interesuar, DRSSH-ja, nuk ka paraqitur prapësime me shkrim, edhe pse është njoftuar rregullisht.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuarit

13. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me inicimin e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike efektive, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur, si dhe rregullimet e veçanta ligjore të shqyrtimit paraparak të kërkesës.

14. Gjykata vëren se kërkuar, si individ, legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pikat 1, shkronja “I” dhe 2, të Kushtetutës, pasi ka qenë palë në procesin gjyqësor në të cilin është dhënë vendimi i kundërshtuar mbi të drejtën për pension të parakohshëm për vjetërsi shërbimi, ndaj ai ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

15. Në lidhje me kriterin e *shterimit të mjeteve juridike efektive*, Gjykata ka pohuar se në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës, ankuesi duhet të shfrytëzojë në shkallët e sistemit gjyqësor të gjitha mjetet e lejueshme dhe mundësitë procedurale për vendosjen në vend të të drejtave të pretenduara të shkelura. Mjetet ligjore shterojnë kur, në varësi të rrethanave të çështjes, rregullat procedurale nuk parashikojnë mjete të tjera ankimi (*shih vendimet nr. 10, datë 4.3.2021; nr. 56, datë 25.7.2017; nr. 56, datë 21.7.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Në çështjen konkrete, Gjykata konstaton se pretendimin për cenimin e së drejtës për t’u gjykuar brenda një afati të arsyeshëm, kërkuar e ka parashtruar drejtpërdrejt në ankimin kushtetues, duke mos shteruar paraprakisht mjetet juridike efektive të parashikuara nga nenet 399/1–399/12 të Kodit të Procedurës Civile (KPC). Jurisprudenca kushtetuese ka pohuar se, si rregull, shqyrtimi i pretendimeve në lidhje me kohëzgjatjen e arsyeshme të gjykimit, duhet të bëhet nga gjykatat e zakonshme, sipas kompetencës që parashikon ky kod, në përputhje me parimin e subsidiaritetit (*shih vendimet nr. 3, datë 17.2.2022; nr. 2, datë 17.2.2022 të Gjykatës Kushtetuese*). Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se ky pretendim nuk mund të merret në shqyrtim, për sa kohë që kërkuar nuk i ka shteruar mjetet ligjore efektive përpara se të vinte në lëvizje gjykimin kushtetues.

17. Për sa u përket pretendimeve të tjera, Gjykata çmon se kërkuar nuk ka mjete të tjera në dispozicion, për rrjedhojë ai e plotëson kriterin e shterimit të mjeteve juridike efektive, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës.

18. Po kështu, Gjykata vlerëson se kërkuar legjitimohet *ratione temporis*, pasi vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë mban datën 13.5.2022, kurse ankimi kushtetues është dërguar

nëpërmjet shërbimit postar më datë 18.8.2022, brenda afatit 4-mujor, të parashikuar nga neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000.

19. Në drejtim të legjitimit *ratione materiae*, kërkuesi ka pretenduar se nga vendimi gjyqësor i kundërshtuar atij i janë cenuar e drejta për një proces të rregullt ligjor në aspektet e aksesit, sigurisë juridike, gjësë së gjykuar, gjykimit të drejtë, paanshmërisë dhe paanësisë, si dhe e drejta për pension. Në thelb, ai kundërshton pushimin e gjykimit të çështjes së tij nga Gjykata e Lartë, me pretendimin se të drejtën e pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi e kishte fituar nga ligji, por padia e tij mbeti pa përgjigje si rezultat i interpretimit të pasaktë të ligjit mbi detyrimin për shterimin e ankimit administrativ dhe afatin e paraqitjes së padisë, duke shkelur në këtë mënyrë të drejtën e aksesit në gjykatë. Kërkuesi, në funksion të këtij pretendimi, parashtron edhe argumentet për sigurinë juridike, gjënë e gjykuar, gjykimin e drejtë, paanshmërinë dhe paanësinë e Gjykatës së Lartë.

20. Gjykata, duke mbajtur në konsideratë se argumentet lidhen me mënyrën e përfundimit të procesit gjyqësor të zhvilluar ndaj kërkuesit, çmon ta analizojë çështjen e paraqitur në këndvështrim të nenit 42 të Kushtetutës, sipas të cilit një e drejtë e njohur me ligj nuk mund të cenohet pa një proces të rregullt ligjor dhe se kushdo, për mbrojtjen e saj, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë nga një gjykatë. Në vlerësimin e pretendimeve të kërkuesit, Gjykata evidenton se standardet kushtetuese që garantojnë procesin e rregullt ligjor dhe gjykimin e drejtë, përfshirë të drejtën për akses, janë ngushtësisht të lidhura nga pikëpamja organike dhe funksionale me njëra-tjetrën, në mënyrë të tillë që cenimi edhe i vetëm njërit standard ndikon në mënyrë të pashmangshme në cenimin e të tjerave (*shih vendimin nr. 40, datë 22.12.2022 të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Për sa më lart, për të përcaktuar nëse kërkuesit i është cenuar e drejta për proces të rregullt ligjor, është e rëndësishme të analizohet në themel nëse procesi i zhvilluar nga Gjykata e Lartë, e cila ka dhënë vendimin e kundërshtuar, ka përmbushur standardet e procesit të rregullt në këndvështrim të së drejtës së aksesit.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1 Për cenimin e së drejtës së aksesit

22. Kërkuesi ka pretenduar se Gjykata e Lartë, duke pushuar gjykimin e çështjes së tij, i ka mohuar të drejtën e përfitimit të pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi për periudhën 14.5.2004–30.6.2009, në masën e pensionit bazë në shkallë vendi. Sipas tij, Gjykata e Lartë në rastin e tij nuk ka respektuar jurisprudencën e saj se sipas ligjeve të posaçme nr. 8087/1996, nr. 9418/2005 dhe nr. 10142/2009, paraqitja e ankimit administrativ nuk ka qenë i detyrueshëm. Po kështu, sipas kërkuesit, Gjykata e Lartë ka gabuar në përfundimin se padia e tij është parashkruar, pasi neni 31 të ligjit nr. 9418/2005 parashikon se e drejta e pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi nuk parashkruhet. Gjykata e Lartë ka cenuar parimin e disponibilitetit të padisë, pasi ndryshoi vetë bazën juridike të zgjidhjes së çështjes, në kundërshtim me nenet 16 dhe 185 të KPC-së. Ajo nuk shqyrtoi dhe nuk vendosi për situatën ligjore që ekzistonte më datë 14.5.2004 kur kërkuesit i lindi e drejta e mosndërprerjes së trajtimit me pension të parakohshëm.

23. Gjykata ka pohuar se shteti i së drejtës nuk mund të konceptohet pa u njohur individëve të drejtën për t’iu drejtuar gjykatës, e cila nuk përfshin vetëm të drejtën për të filluar një proces, por edhe të drejtën për të pasur një zgjidhje gjyqësore përfundimtare për mosmarrëveshjen. Nëse mohohet kjo e drejtë, procesi konsiderohet i parregullt, sepse aksesit në gjykatë është, para së gjithash, kusht kryesor për të realizuar mbrojtjen e të drejtave të tjera të individit. Megjithatë, e drejta e aksesit mund të kufizohet kur bëhet fjalë për kushtet e pranueshmërisë së një ankimi, siç janë afatet e përcaktuara në Kushtetutë dhe ligje (*shih vendimet nr. 9, datë 7.2.2017; nr. 18, datë 31.3.2014; nr. 17, datë 19.6.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Në rastin kur kushtet e paraqitjes së ankimit ose padisë, siç është afati, janë përcaktuar nga ligji, Gjykata ka vënë në dukje rëndësinë kushtetuese që ka zbatimi dhe interpretimi i dispozitave

ligjore nga gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, përfshirë Gjykatën e Lartë, me qëllim që individit t'i garantohet procesi i rregullt në aspektet e aksesit në gjykatë dhe të mbrojtjes efektive (*shih vendimin nr. 40, datë 22.12.2022 të Gjykatës Kushtetuese*). Ndonëse interpretimi dhe zbatimi i ligjit, si dhe vlerësimi i fakteve dhe rrethanave, janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues, Gjykata ndërhyr në ato raste kur gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, përmes interpretimit dhe zbatimit të ligjit në një çështje konkrete, kanë cenuar të drejtat kushtetuese të palëve. Në këto raste, Gjykata bën një vlerësim të natyrës kushtetuese, të dallueshëm nga ai i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm (*shih vendimet nr. 2, datë 17.2.2022; nr. 3, datë 23.2.2016; nr. 62, datë 23.9.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

25. Duke iu kthyer rastit në shqyrtim, Gjykata konstaton se kërkuesi është trajtuar me pension të parakohshëm për vjetërsi shërbimi për periudhën 1.1.1999–6.9.1999, që iu ndërpre për shkak të punësimit në sektorin publik më datë 6.9.1999. Me hyrjen në fuqi të ligjit nr. 10142/2009, DRSSH-ja ka rishqyrtuar të ardhurat e kërkuesit dhe i ka caktuar atij pension të parakohshëm për vjetërsi shërbimi, me fillim pagese nga data 1.7.2009, duke mos ia njohur këtë të drejtë atij për periudhën 14.5.2004–1.7.2009. Gjykata e shkallës së parë dhe gjykata e apelit e kanë pranuar padinë e kërkuesit për njohjen e së drejtës në këtë periudhë, ndërsa Gjykata e Lartë i ka prishur vendimet, duke vendosur pushimin e gjykimit të çështjes. Kjo e fundit ka arsyetuar se paditësi (kërkuesi), në kohën kur i është ndërprerë pensioni i parakohshëm, nuk ka ushtruar ankim ndaj vendimit të DRSSH-së për këtë ndërprerje, në përputhje me parashikimet e nenit 86 të ligjit nr. 7703/1993, për rrjedhojë ai nuk mund të kërkojë gjyqësisht një të drejtë pa ezauruar më parë ankimin administrativ (*shih paragrafin 18 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Po kështu, sipas saj, padia është ushtruar më datë 7.5.2015, rreth 11 vjet pas ndërprerjes së pensionit dhe 6 vjet pas afatit fundor të pagesës që ai kërkon, kështu ajo konsiderohet se nuk është ushtruar brenda afatit ligjor 3-vjeçar të parashikuar në nenin 62, pika 3, të ligjit nr. 7703/1993 (*shih paragrafin 20, po aty*).

26. Gjykata vëren se gjykimi i çështjes së kërkuesit është pushuar nga Gjykata e Lartë për shkak se nuk janë plotësuar kushtet formale të shqyrtimit në themel të padisë, që lidhen me shterimin e ankimit administrativ dhe afatin e ngritjes së padisë. Ato parashikohen nga ligji si kushte për ngritjen e padisë për të garantuar respektivisht rolin subsidiar të administratës publike dhe parimin e sigurisë juridike, megjithatë duhet mbajtur në konsideratë se në thelbin e tyre, kushtet formale të paraqitjes së padisë kufizojnë me ligj aksesin në gjykatë. Për shkak të natyrës dhe rëndësisë së tyre, ligji përcakton se kushtet formale të ngritjes së padisë janë të verifikueshme nga gjykata edhe kryesisht, pa pasur nevojë për kërkesë paraprake nga palët (*shih nenet 16, 18 dhe 19 të ligjit nr. 49/2012*). Për shkak të këtyre karakteristikave, është e qartë se verifikimi i kushteve formale të padisë përbën çështje me natyrë ligjore.

27. Në këtë drejtim, Gjykata eidenton se në procedurën e shqyrtimit të rekursit nga Gjykata e Lartë, ligjvënësi ka parashikuar disa kërkesa specifike në nenin 473/a, paragrafi 2, të KPC-së, i cili është i zbatueshëm në gjykimin administrativ, bazuar në nenin 1, pika 2, të ligjit nr. 49/2012. Sipas këtyre dispozitave, kur Gjykata e Lartë vë në diskutim çështje të ligjit, të cilat merren në shqyrtim kryesisht dhe për të cilat palët nuk kanë paraqitur më parë mendimin e tyre, përpara shqyrtimit të rekursit urdhërohet njoftimi i palëve dhe caktohet afati për depozitimin e parashtresave të tyre për çështjet e ligjit. Në këto raste, neni 482/a, pika 1, shkronja “b”, i po këtij kodi, në harmoni me nenin 62, pika 1, shkronja “c”, të ligjit nr. 49/2012, parashikon se Gjykata e Lartë, nëse e vlerëson të nevojshme për shkak të problematikës ose kompleksitetit të çështjes, vendos shqyrtimin e çështjes në seancë gjyqësore me praninë e palëve.

28. Duke iu referuar akteve në dosjen gjyqësore, Gjykata konstaton se në çështjen e kërkuesit shterimi i ankimit administrativ dhe afati i ngritjes së padisë nuk janë paraqitur si shkaqe në rekursin e shqyrtuar në Gjykatën e Lartë. Kjo do të thotë se ato janë verifikuar si çështje ligjore për herë të

parë dhe me nismë të vetë Gjykatës së Lartë në procedurën e shqyrtimit të rekursit në dhomën e këshillimit. Në këtë mënyrë, kërkuessit nuk i është dhënë mundësia të paraqesë paraprakisht mendimin e tij për çështjet ligjore të analizuara nga Gjykata e Lartë. Ai është vendosur në pozicionin e pamundësisë për t'u mbrojtur efektivisht për to, duke u përballur me një vendim gjyqësor, që nuk i jepte përgjigje përfundimtare pretendimit që ai kishte për të drejtën e pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi. Për rrjedhojë, pretendimi i kërkuessit për cenimin e së drejtës së aksesit në gjykatë është i bazuar dhe vendimi i Gjykatës së Lartë duhet shfuqizuar.

29. Gjykata, duke mbajtur në konsideratë se në zbatim të parimit të *subsidiaritetit* kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese është funksion edhe i Gjykatës së Lartë, çmon të mos ndalet në analizimin e pretendimeve të tjera të kërkuessit, që kanë të bëjnë me procesin e rregullt ligjor që ka vendosur për të drejtën e pensionit të parakohshëm për vjetërsi shërbimi, për sa kohë që çështja do të merret sërish në shqyrtim nga ajo gjykatë, e cila duhet t'u japë atyre përgjigje të arsyetuar.

30. Në përfundim, Gjykata vlerëson se ankimi kushtetues i kërkuessit, sipas arsyetimit të mësipërm, është i bazuar, ndaj duhet pranuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, si dhe neneve 71 dhe 72, të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

1. Pranimin e kërkesës.
2. Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2022-1183 (189), datë 13.5.2022, të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë, si të papajtuesshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.
3. Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Kolegjin Administrativ të Gjykatës së Lartë.
Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë, më 21.2.2023.

Shpallur, më 23.3.2023.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtarë: Elsa Toska, Fiona Papajorgji, Ilir Toska, Sandër Beci, Sonila Bejtja, Marsida Xhaferllari, Marjana Semini, Genti Ibrahimi